

2024/2994

4.12.2024

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/2994

ze dne 27. listopadu 2024,

kteřou se mění směrnice 2009/65/ES, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vyplývajícemu z expozic vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 53 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropské centrální banky ⁽¹⁾,

v souladu s řádným legislativním postupem ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) K zajištění souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ⁽³⁾ a řádného fungování vnitřního trhu je nutné ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ⁽⁴⁾ stanovit jednotný soubor pravidel pro řešení rizika selhání protistrany při derivátových transakcích prováděných subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP), pokud clearing těchto transakcí provedla ústřední protistrana, která je povolena nebo uznána v souladu s uvedeným nařízením. Směrnice 2009/65/ES ukládá regulační limity rizika protistrany pouze pro transakce s mimoburzovními (OTC) deriváty bez ohledu na to, zda byl proveden clearing těchto derivátů ústřední protistranou. Vzhledem k tomu, že ujednání o centrálním clearingovém systému zmírňují riziko selhání protistrany, které je derivátovým smlouvám vlastní, je při určování použitelných limitů rizika selhání protistrany nutno zohlednit to, zda centrální clearing derivátů provádí ústřední protistrana, která je povolena nebo uznána v souladu s nařízením (EU) č. 648/2012, a vytvořit rovné podmínky pro deriváty obchodované na burze a OTC deriváty. Pro účely regulace a harmonizace je rovněž nezbytné odstranit limity rizika selhání protistrany pouze v případě, že smluvní strany využívají k poskytování clearingových služeb členům clearingového systému a jejich klientům ústřední protistrany, které jsou povoleny nebo uznány v souladu s nařízením (EU) č. 648/2012.
- (2) S cílem přispět k plnění cílů unie kapitálových trhů je za účelem účinného využívání ústředních protistran nezbytné řešit některé překážky používání centrálního clearingového systému ve směrnici 2009/65/ES a poskytnout objasnění ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ⁽⁵⁾ a (EU) 2019/2034 ⁽⁶⁾. Nadměrná závislost finančního systému Unie na systémově významných ústředních protistranách ze třetích zemí (ústřední protistrany tier 2) by mohla vyvolat obavy o finanční stabilitu, které je třeba náležitě řešit. S cílem zajistit finanční stabilitu v Unii a přiměřené zmírnění potenciálních rizik rychlého rozšíření do celého finančního systému Unie by proto měla být zavedena vhodná opatření na podporu identifikace, řízení a monitorování rizika koncentrace vyplývajícemu z expozic vůči ústředním protistranám. V této souvislosti by měly být změněny směrnice 2013/36/EU a (EU) 2019/2034 s cílem podpořit instituce a investiční podniky v přijímání kroků nezbytných k úpravě jejich obchodních

⁽¹⁾ Úř. věst. C 204, 12.6.2023, s. 3.

⁽²⁾ Postoj Evropského parlamentu ze dne 24. dubna 2024 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 19. listopadu 2024.

⁽³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁽⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) (Úř. věst. L 302, 17.11.2009, s. 32).

⁽⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o omezitelném dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES, (Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 338).

⁽⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. listopadu 2019 o omezitelném dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU (Úř. věst. L 314, 5.12.2019, s. 64).

modelů s cílem zajistit soulad s novými požadavky na clearing zavedenými změnami nařízení (EU) č. 648/2012 obsaženými v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2987 ⁽⁷⁾ a celkově zlepšit jejich postupy řízení rizik, a to i s přihlédnutím povaze, rozsahu a složitosti jejich činností na trhu. Příslušné orgány již sice mají komplexní soubor opatření a pravomocí v oblasti dohledu k řešení nedostatků v postupech řízení rizik institucí a investičních podniků, včetně požadavků na dodatečný vlastní kapitál u rizik, která nejsou vůbec nebo nejsou dostatečně pokryta stávajícími kapitálovými požadavky, ten je však třeba posílit dalšími specifickými nástroji a pravomocemi v souvislosti s obezřetnostním dohledem nad nadměrným rizikem koncentrace vyplývajícím z expozic vůči ústředním protistranám.

- (3) Jelikož cílů této směrnice, totiž zajistit, aby úvěrové instituce, investiční podniky a jejich příslušné orgány náležitě sledovaly a zmírňovaly riziko koncentrace vyplývající z expozic vůči ústředním protistranám tier 2, které poskytují služby podstatného systémového významu, a odstranit limity rizika selhání protistrany pro derivátové transakce, jejichž clearing provádí ústřední protistrana povolená nebo uznaná v souladu s nařízením (EU) č. 648/2012, nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jich z důvodu rozsahu a účinků těchto opatření může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (4) Směrnice 2009/65/ES, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034 by proto měly být odpovídajícím způsobem změněny,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Změny směrnice 2009/65/ES

Směrnice 2009/65/ES se mění takto:

- 1) V čl. 2 odst. 1 se doplňuje nové písmeno, které zní:

„v) „ústřední protistranou“ ústřední protistrana vymezená v čl. 2 bodě 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ^(*).

(*) Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).“

- 2) Článek 52 se mění takto:

- a) v odst. 1 druhém pododstavci se návětí nahrazuje tímto:

„Riziko selhání protistrany SKIPCP při transakcích s deriváty, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, jíž bylo vydáno povolení v souladu s článkem 14 nařízení (EU) č. 648/2012 nebo která je uznána v souladu s článkem 25 uvedeného nařízení, nesmí překročit ani jeden z těchto procentních podílů:“;

- b) odstavec 2 se mění takto:

- i) první pododstavec se nahrazuje tímto:

(7) Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2987 ze dne 27. listopadu 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie (Úř. věst. L, 2024/2987, 4.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2987/oj>).

„Členské státy mohou limit ve výši 5 % stanovený v odst. 1 prvním pododstavci zvýšit nejvýše na 10 %. Pokud tak učiní, nesmí celková hodnota převoditelných cenných papírů a nástrojů peněžního trhu, které SKIPCP drží v emitentech, do nichž investuje více než 5 % svých aktiv, překročit 40 % hodnoty jeho aktiv. Toto omezení se netýká vkladů nebo transakcí s deriváty, které se realizují s finančními institucemi podléhajícími omezujícímu dohledu.“;

ii) ve druhém pododstavci se písmeno c) nahrazuje tímto:

„c) rizika vyplývající z transakcí s deriváty uskutečňovaných s tímto subjektem, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, již bylo vydáno povolení v souladu s článkem 14 nařízení (EU) č. 648/2012 nebo která je uznána v souladu s článkem 25 uvedeného nařízení.“

Článek 2

Změny směrnice 2013/36/EU

Směrnice 2013/36/EU se mění takto:

1) V čl. 74 odst. 1 se písmeno b) nahrazuje tímto:

„b) účinnými postupy pro identifikaci, řízení, sledování a hlášení rizik, jimž instituce je nebo může být vystavena, včetně rizik ESG z krátkodobého, střednědobého a dlouhodobého hlediska, jakož i rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, s přihlédnutím k podmínkám stanoveným v článku 7a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 (*);

(*) Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).“

2) V čl. 76 odst. 2 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„Členské státy zajistí, aby vedoucí orgán vypracoval konkrétní plány a kvantifikovatelné cíle v souladu s požadavky stanovenými v článku 7a nařízení (EU) č. 648/2012 ke sledování a řešení rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, které poskytují služby podstatného systémového významu pro Unii nebo jeden či více jejích členských států.“

3) V článku 81 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„Příslušné orgány posuzují a sledují vývoj postupů institucí týkajících se řízení jejich rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, včetně plánů vypracovaných v souladu s čl. 76 odst. 2 pátým pododstavcem této směrnice, jakož i pokrok dosažený při přizpůsobování jejich obchodních modelů požadavkům stanoveným v článku 7a nařízení (EU) č. 648/2012.“

4) V článku 100 se doplňuje nový odstavec, který zní:

„5. EBA vypracuje ve spolupráci s ESMA v souladu s článkem 16 nařízení (EU) č. 1093/2010 obecné pokyny ke stanovení jednotné metodiky pro zahrnutí rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám do stresového testování v rámci dohledu.

EBA vydá obecné pokyny uvedené v prvním pododstavci tohoto odstavce do 25. června 2026.“

5) V čl. 104 odst. 1 se doplňuje nové písmeno, které zní:

„o) požadovat, aby v případě, že se příslušný orgán domnívá, že existuje nadměrné riziko koncentrace vyplývající z expozic vůči určité ústřední protistraně, instituce snížily expozice vůči této ústřední protistraně nebo aby přeskupily expozice na svých clearingových účtech v souladu s článkem 7a nařízení (EU) č. 648/2012.“

Článek 3

Změny směrnice (EU) 2019/2034

Směrnice (EU) 2019/2034 se mění takto:

1) V čl. 3 odst. 1 se doplňují nové body, které znějí:

- „34) ‚ústřední protistranou‘ ústřední protistrana ve smyslu čl. 2 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 (*);
- 35) ‚způsobilou ústřední protistranou‘ způsobilá ústřední protistrana ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 88 nařízení (EU) č. 575/2013.

(*) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).“

2) V čl. 26 odst. 1 se písmeno b) nahrazuje tímto:

„b) účinné postupy pro identifikaci, řízení, sledování a hlášení rizik, jimž investiční podniky jsou nebo mohou být vystaveny, nebo rizik, která tyto investiční podniky mohou představovat pro ostatní, včetně rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, s přihlédnutím k podmínkám stanoveným v článku 7a nařízení (EU) č. 648/2012;“.

3) V článku 29 se odstavec 1 mění takto:

a) doplňuje se nové písmeno, které zní:

„e) významné zdroje a dopady rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám a jakýkoli významný dopad na kapitál.“;

b) za pátý pododstavec se vkládá nový pododstavec, který zní:

„Pro účely prvního pododstavce písm. e) členské státy zajistí, aby vedoucí orgán vypracoval konkrétní plány a kvantifikovatelné cíle v souladu s požadavky stanovenými v článku 7a nařízení (EU) č. 648/2012 ke sledování a řešení rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, které poskytují služby podstatného systémového významu pro Unii nebo jeden či více jejích členských států.“

4) V čl. 36 odst. 1 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„Pro účely prvního pododstavce písm. a) příslušné orgány posuzují a sledují vývoj postupů investičních podniků týkajících se řízení jejich rizika koncentrace vyplývajícího z expozic vůči ústředním protistranám, včetně plánů vypracovaných v souladu s čl. 29 odst. 1 této směrnice, jakož i pokrok dosažený při přizpůsobování jejich obchodních modelů požadavkům stanoveným v článku 7a nařízení (EU) č. 648/2012.“

5) V článku 39 se odstavec 2 mění takto:

a) návěť se nahrazuje tímto:

„Pro účely článku 29, článku 36, čl. 37 odst. 3 a článku 38 této směrnice a uplatňování nařízení (EU) 2019/2033 mají příslušné orgány alespoň tyto pravomoci:“

b) doplňuje se nové písmeno, které zní:

„n) požadovat, aby investiční podniky snížily expozice vůči určité ústřední protistraně nebo aby přeskupily expozice na svých clearingových účtech v souladu s článkem 7a nařízení (EU) č. 648/2012, pokud se příslušný orgán domnívá, že existuje nadměrné riziko koncentrace vyplývající z expozic vůči této ústřední protistraně.“

Článek 4

Provedení ve vnitrostátním právu

1. Členské státy uvedou v platnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 25. června 2026. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 5

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 6

Určení

Tato směrnice je určena členskými státy.

Ve Štrasburku dne 27. listopadu 2024.

Za Evropský parlament

předsedkyně

R. METSOLA

Za Radu

předseda

BÓKA J.